

Nammineq annoraalorit Sy en anorak

Siulequt

1950-ikkut qiteqqunneranni realskolimi atuarluta nunaleruteqarpugut 1920-ikkut aallartinneranni naqinneqarsimasumik, Sofie Petersenimillu allanneqarsimasumik. Tassani nunat assigiinngitsut inuilu allaaserineqarsimapput.

Kalaallit pillugit ilaatigut ima allassimavoq: “Angutit qernertunik qarleqartarput igalaasartuuaqqanillu annoraaqartarlutik.”

Annoraarmi Nunatsinni atorneqartuartarsimavoq qularnanngitsumik annoraassiassat pisiarineqarsinnaalermatali. Annoraassiassat pisiarisinnaasat qalipaataat allaallu malillugit annoraaliarineqartarsimassapput. Suli ullumikkut taamaappoq, maannali annoraassiassat assigiinngitsorpassuarnit sanaat qineriaannaapput, anno-rarli qangatut atorneqartigiunnaarpoq.

Ilimagaara 1900-kkut affaanni siullerni atorneqarnerpaajusimassasoq. Sumiluun-niimmi atorneqarsinnaavoq. Assiliatoqqani takuneqarsinnaavoq nivattunit aamar-suarnillu usingiaasunit atorneqartoq. Taamattaq takuneqarsinnaavoq landsrådimut ilaasortat annoraalisaarlutik ataatsimiittut.

Oqaaseq ‘Annoraq’ angutip atisaanut atorneqaqqaarsimagunarpoq. Biibilip nutserneqarnerani annoraq angutip atisaanut takisuumut tunngatinneqarpoq: “Ata annoraarissut kunngip illuaniittaraat.” Kisianni annoraq taamaallaat ullumikkutut paasillugu atortarparput.

Qernertoq qaqortorlu

Qaqortoq ullumikkut assuutaavoq. 1800-kkunni 1900-kkullu aallartinneranni qernertoq angutip assuutigaa. Tamanna assiliatoqqani takuneqarsinnaavoq. Kisianni 1900-kkut aallartisimalerneranni nalinginnaajartulerpoq angutit qaqortu-mik assuuteqartarnerat, qularnanngitsumik pingaartumik Kujataani. Avannaanimi annoraq qaqortoq atorneqartarpoq puisip sikumi qassimasup qanillattornerani, sikumut assingunerujumalluni.

Ullumikkut ajoqit kisingajammik naalagiarnerni qernertumik annoraaqartarput. ‘Kisingajammik’-mik oqarninnut pissutigaa ajoqiuunngikkaluit ilaat sulit qernertu-mik assuuteqartarmata, soorlu Nuummi. Uanga nammineq qernertumik assuute-qarpunga. Tamatumunnga pissutigaa meeraagallaramali takusarakkit angutit utoqqaat 60-iliillutillu qernertumik assuutitaartartut. Taamaattumik pissusissa-misoorsorisimavara 60-iliigama aamma qernertumik assuutitaarnissara. Qujanar-tumillu annoraaliullammaap Marenip, imaluunniit Nuunup, uuttortariarlunga torrallavillugu annoraaliuuppaanga.

Stephen Heilmann

Forord

På realskolen i midten af 1950'erne havde vi en geografibog, der var trykt i begyndelsen af 1920'erne og skrevet af Sofie Petersen. Den beskrev forskellige lande og deres befolkninger.

Om grønlænderne stod der bl.a.: "Mændene går i sorte bukser og småternede anorakker."

Anorakken har jo været kendt i Grønland, sikkert lige siden de europæiske lærredsstoffer blev kendt som handelsvare. Man brugte de egnede stoffer i de farver og mønstre, man kunne købe. Det gør man fortsat. I dag er der væld af stoffer, man kan vælge imellem. Men selve dragten er ikke så almindelig som før i tiden.

Jeg vil gætte på at anorakken var mest anvendt i det første halvdel af 1900-tallet. Den kunne jo bruges i alle sammenhænge. På gamle billeder kan man se sneryddere og kulbærere iført anorak. Ligeledes kan man se landsrådsmedlemmer til møder iført anorak.

Ordet 'anorak' har nok egentligt betydet tøj/dragt. I bibelens grønlandske oversættelse brugte man 'anorak' som henvisning til en kjortel/dragt. Men i dag bruges 'anorak' om den dragt, som vi kender.

Sort og hvid

Hvid anorak er i dag en festdragt. I 1800-tallet og i begyndelsen af 1900-tallet var sort anorak mandens festdragt. Det kan man se på gamle billeder. Men i begyndelsen af 1900-tallet begyndte man tilsyneladende mere og mere at bruge hvid anorak som festdragt, i hvert fald i Sydgrønland. For i Nordgrønland var hvid anorak camouflagetøj, når man skulle snige sig ind på en sæl, der soled sig på isen.

I dag er det næsten kun kateketer, der bærer sort anorak under gudstjenesterne. Når jeg siger 'næsten', er det fordi, den også stadig bruges som festdragt af nogle, f.eks. i Nuuk. Blandt andet af mig selv. Historien er, at jeg i min barndom næsten altid så, at herrerne fik sort anorak som festdragt, når de fyldte 60 år. Så det var naturligt for mig, da jeg fyldte 60. Og så var jeg så heldig, at Maren (Nuunu) kunne sy den perfekt efter mine mål.

Stephen Heilmann

Ilitsersuut

Atugassatit:

Annoraamineq inersimasumut 2 m miss.
150 cm-isut silitsigisoq
Pappiaqqat ilisserutissat titartarlugit (ta-
qussanut puussat pappiaqqat imaluunniit
pappiaqqat siilkiisat atorneqarsinnaapput)

Qiuutit
Uuttortaat
Titartaat
Aqerluusaq
Knappenålit
Ujalussiaq
Mersorfik
Manissaat manissaavillu

Ilisserutit suliaapput annoraaminermut
qaamigut mumimigullu assigiissumut
atugassatut. Annoraamerngup qaava
mumingalu assigiingippata, imaluunniit
annoraaminermik allamik sinaakkuser-
sorniarukku ataatungaa taliisalu sinai
kaasarfilu immikkut qiortarneqassapput.

Syvejledning

Du skal bruge:

Ca. 2 m stof i 150 cm bredde
Mønsterpapir til at tegne mønsterdelene op
(madpapir eller silkepapir kan også bruges)

Saks
Målebånd
Lineal
Blyant
Knappenåle
Sytråd
Symaskine
Strygejern og strygebræt

Mønstret er lavet til at sy i stof, der er
ens på for- og bagside.
Hvis stoffet IKKE er ens på begge sider,
eller hvis du gerne vil have kanter i et
andet stof, skal kanter fornedet og på
ærmer og lommer klippes separat.

Uttortaaneq qiortaanerlu

1. Qulaatungissaa sakiaasigut uuttoruk.

2. Qitiata nerutussusissaa uuttoruk – siffiaasa qitiatalu akornatigut.

Mål og klip

1. Mål overvidden (brystvidden).

2. Tag mål af livvidden – cirka midt imellem hofte og talje.

3. Takissusissaa uuttoruk tuianiit qitianut.

4. Taliisa takissusissaat uuttoruk (tuianit 10 cm-mik atsinnerusumiit paffiinut).

3. Mål længden fra skulder ned til talje.

4. Mål ærmelængden (10 cm fra skulderen ned til håndledet).

5. Skema misissoruk, uuttuutitalik angissutsinillu nalunaaqutsersugaq, ilisserutit qiortagassatit nassaariniarlugit.

Angissutsit agguaqatigiissitsinerupput. Nukappiaraq/angut pualakullaappat imaluunniit salunneruppat annoraassaata nerutussusissaanut atorneqassaaq angissuseq qummut tulleg imaluunniit ammut tulleg, takissusissaali allanngortinneqassanani. Taamaattumik angissusissaa aalajanger-niarukku taakku taasat sianigissavatit. Annorassisassavit uuttuutai nalinginnaasumik angissutsinut nikingavallaarpata pisariaqarsinnaavoq ilisserutit naleqqussarnissaat, assersuutigalugu silissusia cm-rialunnik ilallugu..

5. Tjek skemaet med mål og størrelser for at finde det mønsterark, du skal klippe efter.

Størrelserne passer til gennemsnitsmål. Er drengen/manden lidt rundere eller tyndere, bruges størrelsen over eller under i vidden, mens længden bibeholdes. Vær derfor opmærksom, når du vælger størrelse. Hvis målene på den, der skal have anorakken, afviger meget fra standardstørrelserne, kan det blive nødvendigt at tilpasse mønstret, f.eks. lægge nogle cm til i bredden.

6. Pappiaraq ilisserusiassaq ilissigassamut iliuk ilisserutissaalu aqerluusamik titartarlugu.

Pisariaqartikkukku titartaat atoruk. Ilisserutit ½ cm-imik mersorfissaligaareer-mata ilanngunneqassanngillat.

7. Ilisserutissat pappiaqqat qiortakkit. Saassaa tunussaalu marlungorlugit avinneqassanngillat tuiisigut katinneqassanngimmat.

6. Læg mønsterpapiret oven på mønsterarket og tegn mønstret op. Brug evt. en lineal.

Der er beregnet ½ cm sømmerum i mønstrene, så det skal ikke lægges til.

7. Klip mønsterdelene ud i mønsterpapiret. For- og bagstykke klippes ud i ét, så der ikke bliver skuldersømme.

Angissuseq Størrelse	Qulaatungissaa Brystvidde	Qitiata nerutussusissaa Taljevidde	Taliisa takissusissaat Ærmelængde
Uk. År ½	51 cm	54 cm	14 cm
1	53 cm	55 cm	18 cm
2	54 cm	55 cm	22 cm
4	60 cm	56 cm	26 cm
5	62 cm	57 cm	27 cm
6	64 cm	58 cm	30 cm
8	68 cm	60 cm	36 cm
10	72 cm	62 cm	40 cm
12	82 cm	65 cm	42 cm
14	85 cm	66 cm	52 cm
16	87 cm	67 cm	54 cm
44	88 cm	78 cm	57 cm
46	92 cm	82 cm	57 cm
48	96 cm	86 cm	57 cm
50	100 cm	90 cm	58 cm
52	104 cm	94 cm	58 cm
54	108 cm	98 cm	60 cm
Str. 44 - 46	= small	- mikisooq	
Str. 48 - 50	= medium	- akunnattoq	
Str. 52 - 54	= large	- angisooq	

8. Timitasaanut ilisserutit annoraaminermut ileriarlugit knappenålinik kappoqqusikit. Qitissaa alliusaaq tuissai qulliullutik. Saneraasigut illuttut qioruk. NB! Tuiisigut qiorneqassanngillat!

Pappiaqqami ilisserutissami titarneeqqat tassaapput atsipaavisa, kaasarfisa il.il. sinaasa qulluffissaat. Taakku annoraaminermi qiulaannguarlugit nalunaaqtsikkitt.

8. Læg mønstret til kroppen på stoffet – sæt det fast med nogle knappenåle. Taljen skal være forneden og skulderen opad. Klip op langs begge sider. NB! Skulderen skal ikke klippes!

De små streger på mønsterarket markerer, hvor du skal folde kanterne på ærmer og lommer m.m. Klip et lille hak i stoffet ved disse markeringer.

9. Qiukkatit tuiisigut peqikkit 'timitassaalu' qiortarlugu, saassaa tunussaalu tuiisigut katinneqassanngillat. Tuii qiulaannguarlugit nalunaaqtsikkitt.

10. Talissai qiortakkit. Annoraamineq galeriesissinnaavat. Qeqqa qulaatigut qiulaannguarlugit nalunaaqtseruk.

9. Fold den klippede del ind over skulderen og klip en 'krop' til, så de to kropsdele hænger sammen ved skulderen. Afmærk skulderen med et lille hak.

10. Klip de to ærmer ud. Læg evt. stoffet dobbelt. Marker midten foroven med et lille hak.

